

Artikel 16 van de in 2015 verleden statuten:

1. *Het bestuur stelt een algemeen cao protocol op met richtlijnen voor de cao onderhandelingen. Uitgangspunt van dit protocol is het maximaliseren van draagvlak bij alle betrokken werknemers onafhankelijk van lidmaatschap van AVV.*
2. *Voorafgaand aan ondertekening van een cao, vergewist het bestuur zich ervan dat conform het cao protocol is gehandeld. Onder cao wordt tevens verstaan pensioenregeling en sociaal plan.*

Cao-protocol Alternatief voor Vakbond

Versie 1.1, 27 februari 2018

Dit protocol

Dit cao-protocol is de uitwerking van artikel 16 van de statuten van AVV. In dit protocol worden richtlijnen beschreven voor de cao-onderhandelingen en voor het komen tot een onderhandelaarsakkoord en voor het valideren ervan. Het onderhandelaarsteam van AVV dient de richtlijnen te volgen, en het bestuur dient te verifiëren dat het protocol is gevolgd alvorens de cao te ondertekenen.

Uitgangspunt van dit protocol is het maximaliseren van draagvlak bij alle betrokken werknemers. Hiertoe dienen onderstaande stappen (niet noodzakelijk in de gegeven volgorde) uitgevoerd te worden.

Definities

- Bestuurders: de onderhandelaars die namens AVV worden afgevaardigd. Zij zijn onderdeel van de
- Onderhandelingsdelegatie: de bestuurders en de werknemers uit de sector die aanzitten bij en deelnemen aan de onderhandelingen. Deze delegatie is onderdeel van de
- MZ-groep/platform (Medewerkers-Zeggenschap): alle werknemers die actief input leveren. Deze groep is onderdeel van het
- Cao-panel: alle werknemers die staan ingeschreven op de maillijst voor de stemming over de cao.
- Bedrijfsledengroep: de leden van AVV die in georganiseerd verband actief zijn in een sector waar een AVV-cao bestaat. Waar geen bedrijfsledengroep is, fungeert het MZ-platform als zodanig.

Algemeen

- Het bestuur van AVV is in alle gevallen eindverantwoordelijk om ervoor te zorgen dat een cao-traject verloopt in lijn met de geest van dit cao-protocol. In lijn daarmee, en in onvoorziene omstandigheden, is het bestuur in laatste instantie altijd beslissingsbevoegd.

Stap 1: De sectoranalyse (of de ondernemingsanalyse)

Stap 1 bestaat uit het in kaart brengen van de betrokken sector of onderneming.

- Welke sector of welk(e) bedrijf/bedrijven?
- Welke werknemers? Hoeveel reeds in AVV-bestand?
- Gemiddeld aantal werknemers, omzet, fte, loonsom etc. per bedrijf?
- Opbouw personeelsbestand qua leeftijden, lonen, etc.
- Bestaande cao of nieuwe cao? Situatie?
- Is er (normaliter) een avv voor deze cao?
- Zo ja, zijn er dispensaties?
- Zo nee, is er een andere avv met overlappende werkingsfeer?
- Zo ja, is het te voorkomen dat deze cao daar last van heeft? Zo ja, hoe?
- Is er een bestand met alle bedrijven inclusief aantallen werknemers, bij voorkeur uitgesplitst naar geslacht en leeftijd?
- Zo nee, zijn er bestanden die min of meer hetzelfde inzicht geven?

- Zijn er bestanden die inzicht geven in hoe de arbeidsvoorwaarden verdeeld zijn over de onder de cao vallende werknemers, of kan een dergelijk bestand op korte termijn worden opgesteld?

Stap 2: Het platform (of voluit het Medewerkers-Zeggenschapsplatform)

Stap 2 bestaat uit de oprichting van en samenwerking met een cao-panel, waarbinnen een actieve groep tot stand moet komen. Deze groep (het MZ-platform) vervult een taak analoog aan de taak die de kaderleden hebben bij klassieke vakbonden. Het MZ-platform is een (uitbreiding van) een AVV-bedrijfsledengroep.

De taken van het MZ-platform zijn: het AVV-onderhandelaarsteam voorzien van informatie over de wensen van werknemers, over de mate waarin werknemers tevreden zijn over de arbeidsvoorwaarden, en verder van alle informatie die relevant is voor de cao-onderhandelingen. 'De ogen en oren van de bond' in klassiek jargon.

Het MZ-platform kan een grote verscheidenheid aan gedaanten aannemen, van een ad-hoc-groep werknemers die alleen met de cao-onderhandelingen meedenken, tot een actief platform waarmee regelmatig contact blijft bestaan tussen de cao-onderhandelingen. Het kan ook voorkomen dat een onafhankelijke rechtsvorm ontstaat die in samenspraak met AVV de onderhandelingen ingaat. In zo'n geval bestaat het MZ-platform bijvoorbeeld uit de bestuurders in combinatie met een commissie van de onafhankelijke rechtsvorm. Een MZ-platform functioneert doorgaans het beste als de groep enige continuïteit kent.

Een en ander brengt met zich mee dat het MZ-platform tot op zekere hoogte zijn eigen koers kan gaan varen. Om botsingen met AVV-standpunten te voorkomen, gelden enkele voorwaarden:

- Deelname aan het MZ-platform staat open voor alle geïnteresseerde werknemers. Het is wenselijk dat voorafgaand aan de cao-onderhandelingen (of uiterlijk voorafgaand aan de ondertekening) de leden van het platform lid worden van AVV. Onderschrijving van het draagvlakmodel van AVV is een vereiste voor deelname in het MZ-platform. Op die manier is de soepele samenwerking tussen platform en AVV gewaarborgd, zonder dat degenen die om hen moverende redenen geen lid willen worden buitengesloten worden.
- Uit het MZ-platform wordt een onderhandelingsdelegatie gekozen. Om hieraan deel te nemen moet men lid zijn van AVV.
- Zo veel mogelijk werknemers uit de sector, maar in elk geval alle ondernemingsraden uit de sector, worden tijdig uitgenodigd om deel te nemen in het MZ-platform van het cao-panel
- Van deelnemers wordt gevraagd de volgende voorwaarden te accepteren:
 - o Stukken die betrekking hebben op het cao-overleg zijn vertrouwelijk, tenminste tot het bereiken van een cao-akkoord. Als er twijfel bestaat of een stuk al dan niet vertrouwelijk moet zijn, besluit de bestuurder van het AVV-onderhandelaarsteam hierover.
 - o De leden van een MZ-platform zetten zich actief in om werknemers te betrekken bij het cao-traject, en informatie te vergaren die de inhoud van de cao ten goede komt, om zo het draagvlak voor het cao-akkoord te maximaliseren.
 - o De leden van een MZ-platform zetten zich actief in om stemmingen en enquêtes onder de aandacht van zo veel mogelijk werknemers in de sector te brengen.
- Een MZ-platform kan besluiten zich te formaliseren en een bedrijfsledengroep van AVV te worden. Zie stap 7 voor meer over deze optie.

Stap 3: Draagvlak

Stap 3 bestaat uit het verwerven van een zo groot mogelijk draagvlak in de sector. Het gaat hierbij om het verwerven van zowel formeel als feitelijk draagvlak. Dit wil zeggen: het werven van leden en het werven van steun voor de inhoud van de onderhandelingsinzet en het onderhandelaarsakkoord. Hiertoe staan diverse mogelijkheden ter beschikking:

- Het houden van een of meer presentaties op locatie of op een eigen locatie
- Het opstellen en sturen van nieuwsbrieven of mailings aan alle/zo veel mogelijk werknemers

- Het opbouwen van een cao-panel: werknemers die – zo ze al geen lid willen worden – in elk geval op een maillijst willen staan om op de hoogte gehouden te worden en/of die in elk geval willen stemmen
- Het communiceren via de AVV-site en de eventuele sites van een MZ-platform of bedrijfsledengroep.

Stap 4: het cao-panel

De opbouw van het ledenbestand behoeft geen apart betoog aangezien dat niet wezenlijk afwijkt van wat gebruikelijk is bij verenigingen. Het cao-panel, daarentegen, hangt nauw samen met de unieke werkwijze van AVV.

Een cao-panellid is een werknemer¹ uit een bepaalde sector (of bedrijf) die niet per se lid is van de vereniging AVV, maar zich wel heeft geregistreerd met zijn/haar emailadres om ervan verzekerd te zijn dat hij/zij per mail de relevante informatie over de cao krijgt toegezonden, waaronder tenminste de link naar de stemming over het bereikte onderhandelingsakkoord. Het panellid registreert zich onder opgave van het e-mailadres, de werkgever en de cao waar hij/zij onder valt. AVV verzoekt panelliden zich uit te schrijven zodra zij niet meer als werknemer in de sector werkzaam zijn.

AVV-leden zijn automatisch geregistreerd voor het cao-panel in de sector waarin zij werkzaam zijn (mits AVV daar als cao-partij optreedt).

AVV geeft op de site de mogelijkheid om je aan te melden voor het cao-panel. Daarbij moet duidelijk zijn dat er geen plichten aan verbonden zijn voor het panellid. AVV daarentegen verplicht zich de relevante cao-informatie waaronder minimaal de stemming over een principeakkoord toe te zenden. AVV gebruikt het cao-panel in beginsel nergens anders voor (met dien verstande dat onder cao ook pensioenregeling of sociaal plan kan worden verstaan) en geeft geen informatie prijs over individuele panelliden. De woorden 'in beginsel' verwijzen naar de verderop in deze stap genoemde maatregelen bij geconstateerde stemfraude.

Per sector kan men maar eenmaal als panellid geregistreerd staan. Uitschrijven uit het cao-panel geschiedt op verzoek van het panellid. De uitschrijving geschiedt met onmiddellijke ingang, tenzij er juist een stemming plaatsvindt over de betreffende sector. Dan krijgt de uitschrijving pas zijn beslag zodra de (externe) rapportage over de stemming aangeeft dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd die wijzen op stemfraude.

Indien er wel onregelmatigheden zijn geconstateerd die wijzen op stemfraude, houdt AVV zich het recht voor om naar bevind van zaken cao-panelliden aan te schrijven of te verwijderen uit het bestand.

AVV heeft als doelstelling om per sector waar AVV actief is een cao-panel op te bouwen dat als representatief (in de zin van afspiegeling) voor de sector kan worden beschouwd.

Stap 5: Het cao-traject

Stap 5 bestaat uit het cao-traject zelf. Dit traject bestaat uit ten minste de volgende onderdelen:

- Voorbereiden van inzet en mandaat: input verzamelen en afstemmen.
- Onderhandelen.
- Indien haalbaar: het bereiken van een principeakkoord voor een cao.
- Indien een principeakkoord is behaald: het voorleggen van dit principeakkoord aan een zo groot mogelijk deel van de werknemers voor wie de cao gaat gelden.

¹ Indien het maken van afspraken in een cao voor zzp-ers beter gefaciliteerd wordt (bijvoorbeeld doordat die vatbaar worden voor algemeen verbindend verklaring), dan ligt het voor de hand ook zzp-ers die actief zijn in de sector tot het cao-panel toe te laten.

- Indien geen principeakkoord is behaald maar wel een eindbod is gedaan: de bestuurder besluit, na overleg met het bestuur, om dit eindbod al dan niet voor te leggen aan een zo groot mogelijk deel van de werknemers voor wie de cao gaat gelden.

Stap 6: De cao-stemming

Het is deze stap die AVV uniek maakt ten opzichte van andere bonden. Uitgangspunt is een (internet)stemming over een behaald principeakkoord voor een cao die openstaat voor alle werknemers die binnen de werkings sfeer van de cao vallen.

De volgende stappen worden genomen:

- Aangeven aan de werkgeversorganisatie dat AVV deze methode hanteert; indien nodig steun vragen om via de leden van de werkgeversorganisatie de stemming onder de aandacht van zoveel mogelijk onder de cao vallende werknemers te brengen
- Met het MZ-platform bespreken op welke wijze het draagvlak gemaximaliseerd kan worden en hoe een steekproef kan worden genomen om eventuele stemfraude tegen te gaan
- De uitvoering wordt in beginsel gedaan door een externe uitvoerder.
- In beginsel: een internetstemming uitzetten die onder zoveel mogelijk werknemers wordt verspreid, met het verzoek een stem uit te brengen. Er zijn twee varianten voor de stemming.
 1. Gevallen waar AVV alle werknemers in beeld heeft (zoals bv een sociaal plan, of bij kleinere sectoren of ondernemingscao's waar de werkgever(svereniging) een bestand aanlevert met alle e-mailadressen van de betrokken werknemers (aan de externe uitvoerder)). Hiermee kan elke stemgerechtigde een unieke stemcode krijgen waarmee men één keer een stem kan uitbrengen. Ook kan gekozen worden voor een stemming (met stembriefjes) tijdens een bijeenkomst waar in beginsel alle werknemers aanwezig kunnen zijn.
 2. Gevallen waar AVV niet alle werknemers in beeld heeft. In dit geval is het gevaar groter dat niet-stemgerechtigden een stem uitbrengen, of stemgerechtigden meermaals stemmen. Om te bewerkstelligen dat alleen stemgerechtigden hun stem uitbrengen organiseert AVV een gesloten stemming (via AVV cao-panel): AVV legt het emailadres en de werkgever vast van de stemmer. Degenen die geregistreerd staan in het cao-panel krijgen een unieke code en kunnen daarmee stemmen. Werknemers uit de sector kunnen zich gedurende de stemming nog registreren en (vervolgens) stemmen, zodat deze stemming het karakter van een open stemming krijgt.

Om de transparantie te optimaliseren en om fraude tegen te gaan, vindt de stemming plaats op een site van de externe uitvoerder. Deze registreert tenminste de unieke code, het tijdstip waarop de stemming wordt bezocht, het tijdstip van stemmen en het IP-adres waarvandaan gestemd wordt. Eventuele onregelmatigheden kunnen zo worden geconstateerd.
- AVV spant zich in om maximale bekendheid te geven aan de stemming. Mails met het verzoek te stemmen over het principeakkoord voor de cao worden tenminste verzonden via de volgende kanalen
 - a. het reeds opgebouwde cao-panel
 - b. het MZ-platform/bedrijfsledengroep
 - c. de ondernemingsraden in dit platform
 - d. de leden van AVV in de sector
 - e. de werknemers in het MZ-platform
 - f. de werkgevers die lid zijn van de branche-organisatie
- Indien er zowel positief, negatief als neutraal kan worden gestemd, vermeldt de stemming dat de neutrale stemmers zich erbij neerleggen dat de uitslag wordt bepaald door degenen die positief of negatief stemmen. Dat wil zeggen: een neutrale stem draagt niet bij aan het quorum voor een meerderheidsbesluit en is daarmee een expliciet gemaakte onthouding, in plaats van een blancostem.
- Bij cao-akkoorden waar de werkings sfeer (wezenlijk) wordt aangepast ten opzichte van een eerdere cao, is er sprake van een situatie die extra aandacht behoeft, aangezien dan

niet eenduidig is om welke werkingssfeer het gaat. Het kan bv gaan om een uitbreiding van een werkingssfeer waar AVV al wel of nog niet betrokken was bij de oorspronkelijke cao (met beperktere werkingssfeer), of om een samenvoeging van twee werkingssferen waar AVV al betrokken was bij geen, bij één van de of bij beide oorspronkelijke cao's, het kan gaan om een inkrimping van de werkingssfeer etc etc. In deze gevallen bepaalt de bestuurder welke werkingssfeer het best aansluit bij het principe van maximaal draagvlak, met inachtneming van wat de verandering van werkingssfeer betekent voor de betrokkenen.

- AVV ondertekent alleen cao's als een meerderheid van het totale aantal uitgebrachte positieve en negatieve stemmen bij de stemming over het principeakkoord positief is. Dit wordt vermeld bij de stemming.
- Alleen bestuursleden zijn tekenbevoegd voor een cao (conform de statuten).
- Het is denkbaar dat in bepaalde situaties een internetstemming niet de beste methode is om de betreffende werknemers te motiveren zich uit te spreken over de cao, bijvoorbeeld doordat vermoed wordt dat een groot deel van de werknemers weinig gebruik maakt van internet, of doordat de sector bestaat uit heel veel kleine bedrijven, zodat het erg lastig is om veel mensen te bereiken, of omdat de sector veel laaggeletterden kent, of omdat het een ondernemings-cao betreft en in beginsel het voltallige personeel fysiek bij elkaar kan komen. In die gevallen kan er gekozen worden voor een andere passende oplossing, met voorafgaande goedkeuring van het AVV-bestuur. Een optie is om een telefonische stemming te houden, of een (of meerdere) stembijeenkomst(en).
- Ook bij tussentijdse wijzigingen kan afgezien worden van een stemming. Het bestuur beslist hierover op voorstel van het onderhandelingsteam in de sector.

Stap 7: Bedrijfsledengroep

Om ervoor te zorgen dat de cao voortdurend geëvalueerd wordt en dat de binding van AVV met de sector door de tijd heen groeit, kan een MZ-platform worden geformaliseerd tot een bedrijfsledengroep van AVV. Als een groep hiervoor kiest, dient het de volgende zaken in ogenschouw te nemen:

- Een bedrijfsledengroep heeft een bestuur. Alle bestuursleden dienen lid te zijn van AVV. Een bestuur bestaat uit ten minste twee personen, die ten minste de volgende taken onder zich verdelen:
 - o Contactpersoon richting de sector
 - o Contactpersoon richting het hoofdbestuur van AVV
 - o Financieel beheer van eventueel budget
 - o Verzamelen of organiseren van input op de cao
- Bestuursleden dienen gekozen te worden door deelnemers die lid zijn van AVV. Een verkozen bestuurslid moet bekrachtigd worden door het hoofdbestuur van AVV. Zonder bekrachtiging is de betreffende persoon niet benoemd tot bestuurslid van een bedrijfsledengroep van AVV.
- De bedrijfsledengroep houdt een open karakter, wat wil zeggen dat ook werknemers die geen lid zijn van AVV, welkom blijven bij (voor niet-leden relevante) bijeenkomsten van de groep en naar hun mening gevraagd blijven worden aangaande de cao.
- Voor zover de bedrijfsledengroep zich richting de sector of in het openbaar manifesteert, committeert zij zich aan de beginselen van AVV. Dat wil zeggen: de bedrijfsledengroep doet geen uitingen die in strijd zijn met de beginselen van AVV.²
- Mocht een bedrijfsledengroep in haar uitingen schade toebrengen aan AVV, dan kan het hoofdbestuur in reactie hierop gepaste actie ondernemen. In een uiterst geval kan een bestuurslid worden afgezet.

Stap 8: De reikwijdte van het cao-protocol

Artikel 16 lid 2 van de statuten vermeldt dat het cao-protocol tevens geldt voor pensioenregelingen en sociale plannen. Dit geldt met name voor het uitgangspunt van optimaal draagvlak.

² Dit artikel wordt van kracht op het moment dat het beginselprogramma van AVV gereed is.

Aangezien de situaties doorgaans nogal verschillen voor de verschillende typen collectieve overeenkomsten – een sociaal plan bijvoorbeeld suggereert een collectief ontslag – kan de uitwerking op punten anders zijn. Onderstaand de richtlijnen bij deze afwijkende typen van collectieve overeenkomsten.

Het cao-protocol is van toepassing op de volgende overeenkomsten die AVV sluit met werkgevers(organisaties), met de volgende uitzonderingen c.q. aanpassingen:

1. Het volledige cao-protocol geldt voor principeakkoorden voor gewone cao's en daaraan gelijk te stellen publiekrechtelijke arbeidsvoorwaardenregelingen.
2. Het volledige cao-protocol geldt voor principeakkoorden voor pensioenregelingen, met de volgende uitzonderingen:
 - a. Stemgerechtigd zijn die werknemers die onder de pensioenregeling vallen.
 - b. Bij wijzigingen zoals die normaliter voortdurend aan pensioenregelingen worden doorgevoerd, zoals aanpassingen aan de franchise, aan het opbouwpercentage, aan de pensioenrichtleeftijd, aan de afgeleide pensioenen zoals nabestaanden- en arbeidsongeschiktheidspensioenen, die bovendien vaak worden afgedwongen door wetgeving of door de financiële situatie van de pensioenuitvoerder, en die in veel gevallen ook door een pensioenuitvoerder zelf worden genomen, besluit de bestuurder of de wijzigingen dermate veel impact hebben dat ze voorgelegd moeten worden conform dit protocol. Hetzelfde geldt voor bv samenvoeging van pensioenuitvoerders: de pensioenregelingen wijzigen inhoudelijk doorgaans niet of nauwelijks, alleen de werkingssferen wijzigen, en de wettelijke voorschriften en het toezicht van DNB strekken ertoe dat geen van beide deelnemersbestanden meer dan marginale effecten ervan voelen.
3. Het protocol geldt in beginsel niet voor principeakkoorden voor fonds-cao's; hiervoor is de bestuurder van AVV beslisbevoegd zonder stemming of andere achterbanraadpleging. (Tekensbevoegd blijft het bestuur.)
4. Het volledige cao-protocol geldt voor principeakkoorden voor sociale plannen, met de volgende uitzonderingen:
 - a. Stemgerechtigd zijn in beginsel alleen de werknemers voor wie collectief ontslag is aangezegd, die onder de cao en onder het sociaal plan vallen.
 - b. Afhankelijk van de situatie kan het stemrecht uitgebreid worden, bijvoorbeeld tot zzp'ers voor wie het sociaal plan van toepassing is, of tot werknemers die op vrijwillige basis aan het sociaal plan willen deelnemen.
5. Het volledige cao-protocol geldt voor principeakkoorden voor overgang van de ene cao naar de andere, met de volgende uitzonderingen:
 - a. Afhankelijk van de situatie kan het stemrecht uitgebreid worden tot de zzp'ers voor wie de nieuwe cao naar alle waarschijnlijkheid gaat gelden.
6. In afwijking van de bovenstaande algemene lijn geldt het navolgende in geval AVV een reeds eerder (dus door andere bonden) getekende cao gaat mee-ondertekenen. Er is in zo'n geval geen sprake van een principeakkoord, waardoor de bovenstaande stap 6 (de cao-stemming) niet van toepassing is. In dit geval wordt alleen een stemming onder de AVV-leden die onder deze cao vallen georganiseerd. De reden hiervoor is, dat het al dan niet meetekenen door AVV van de reeds bestaande cao voor de niet-leden geen verschil maakt, terwijl het voor de leden wel een verschil oplevert (namelijk in rechtspositie).
7. In gevallen waar sprake is van een werkingssfeer die wezenlijk verschilt ten opzichte van die van een eerdere cao, besluit de bestuurder welke werkingssfeer gebruikt wordt om de stemgerechtigden te bepalen op basis van de principes van maximaal draagvlak, met inachtneming van wat de verandering van werkingssfeer betekent voor betrokkenen.
8. In afwijking van de bovenstaande algemene lijn geldt het navolgende in geval AVV partij is bij een tussentijdse wijziging van een cao (of van een pensioenregeling of een sociaal plan). Er is in zo'n geval geen sprake van een principeakkoord, waardoor de bovenstaande stap 6 niet van toepassing is. In dit geval is de bestuurder van AVV beslisbevoegd (tekenbevoegd blijft het bestuur).
